

HEEMKUNDEKRING

De Heerlijkheid Oirschot

NIEUWSBRIEF April 2023

Voorwoord

Sommige mensen “wille d’r been nog wel ’s wèijer ùitsteke dan dè de lakes lang zen”. Een voormalig centrum manager van Oirschot stelde mij jaren geleden de vraag wat ik ervan zou vinden als het centrum van ons dorp Unesco werelderfgoed zou worden. Ze schatte voorzichtig dat er wel eens meer dan een miljoen toeristen naar Oirschot zou kunnen komen.

Onze provincie- en gemeentebestuurders zijn over het over het algemeen niet erg realistisch als het gaat om de toeristische potentie van Noord-Brabant. Dat een speeltuin in Kaatsheuvel uitgegroeid is tot een van de belangrijkste attractieparken van Europa (5,43 miljoen bezoekers in 2022) is kennelijk een soort belofte die bij menig beleidsmaker en bestuurder leidt tot grootheidswaanzin. De voorbeelden zijn talrijk. Het gemeentebestuur van Meierijstad (een fusiegemeente van dertien dorpen en talloze gehuchten, die, zoals ook uit de naamgeving blijkt, niet gespeend is van megalomanische ambities) wil bijvoorbeeld voor veel geld de voormalige vuilstortplaats Vlagheide herinrichten. Volgens de wethouder zou het gebied potentieel meer dan 500.000 bezoekers per jaar kunnen trekken. Dat is gemiddeld bijna 1500 bezoekers per dag voor een wandeling, een fietstochtje en/of een kopje koffie. Een Bossche wethouder bedacht onlangs dat Station ’s-Hertogenbosch in de toekomst ’s-Hertogenbosch Centraal moet gaan heten. “Dat is uit strategisch oogpunt, want dan sta je ook Europees op de kaart”, aldus de wethouder van een stad met drie stations. Er is natuurlijk een precedent: Eindhoven (met slechts twee stations) heeft inmiddels ook een Centraal station, dus het is kwestie van tijd dat Tilburg (drie stations) en Helmond (vier stations) volgen. En elke keer betaalt waarschijnlijk het gemeentebestuur de kosten voor de naamswijziging (alle voorzieningen en dienstregelingen moeten immers worden omgebouwd). Of een Centraal meer bezoekers naar de stad trekt is echter maar zeer de vraag.

Maar het grootste echec blijft toch het misbruik van de naam Van Gogh. De schilder, die weliswaar het grootste deel van zijn leven in Noord-Brabant doorbracht (maar door de meeste tijdgenoten in Brabant werd veracht: de pastoor van Nuenen verbood zijn parochianen met hem om te gaan), die tijdens zijn leven slechts één schilderij verkocht, is in de ogen van de Brabantse beleidsmakers hét toeristische uithangbord voor de provincie. Zijn naam wordt vooralsnog vooral gelinkt aan de natuur (wat merkwaardig is want vrijwel alle landschapsschilderijen die de schilder vervaardigde zijn gemaakt in Frankrijk en niet in Brabant, waar hij vooral donkere portretten en dorpsgezichten vervaardigde).

De provincie zat te slapen toen 50 jaar geleden Amsterdam het Van Gogh museum binnensleepte (de stad waar hij twee jaar theologie studeerde en daarna nog slechts tweemaal kort op bezoek kwam), en maakt het nu goed met een Van Gogh nationaal park, talloze van Gogh evenementen en tentoonstellingen en zelfs een stichting Van Gogh Homeland die met een gigantische tuintoren verwacht 400.000 bezoekers uit binnen- en buitenland te trekken. Dat Zundert, Nuenen, Helvoirt en Tilburg zich met van Gogh associëren is nog tot daar aan toe, maar de vele andere steden en dorpen (waaronder Oirschot) die dat doen proberen toch vooral een graantje mee te pikken van zijn reputatie.

De hamvraag is: leidt dit alles tot meer toerisme en recreatie in Noord-Brabant, of misschien nog meer: zitten we daar in de provincie op te wachten. Amsterdam voert sinds kort actief beleid om toeristen uit de hoofdstad te weren (eigen schuld dikke bult na jarenlange exploitatie), en die kant moeten we dus niet op willen. Het is te hopen dat het nieuwe provinciebestuur de prioriteiten verlegt, en kiest voor (veel) meer aandacht voor de leefbaarheid van onze provincie, in plaats van geldverslindende toeristische projecten met een onzekere uitkomst. Waarvan we er in Oirschot ook wel een paar kennen.

Anton Neggers Voorzitter

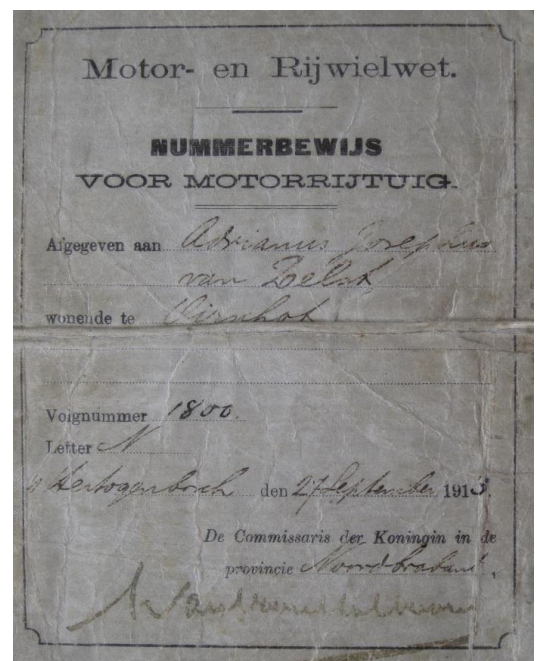
Zaterdagmiddag 22 april 2023. Lezing: 'De auto van mijn opa'

Zaterdagmiddag 22 april as. **om 14.00 uur** geeft Ad van Zelst de lezing 'De auto van mijn opa' in Restaurant de Beurs in Oirschot.

De titel van deze lezing is 'De auto van m'n opa'. Zo heet ook de website van het BHIC, waarvan Ad van Zelst, gewaardeerd lid van heemkundekring De Heerlijkheid Oirschot, in 2015 een van de initiatiefnemers was.

Van 1906 tot 1950 werden de nummerbewijzen van auto's en motoren uitgegeven door de provincies. Elke provincie had een eigen letter, voor Noord-Brabant was dat de N. De kentekens waren niet zoals tegenwoordig voertuiggebonden, maar werden afgegeven op naam van de eigenaar en bleven soms generaties lang in dezelfde familie.

Zo kende in Oirschot iedereen de N-493 van dokter Lobach, de N-1800 van Janus van Zelst en de N-60075 van dokter Hagemeijer. Maar wie had nu het eerste kenteken in Brabant? En wie in Oirschot? En wat voor voertuigen hadden die eerste nummerbezitters?

Het nummerbewijs van Janus van Zelst, uitgegeven 1913

In de lezing wordt verder behandeld: de registratie van voertuigen vóór 1906, de groei van het wagenpark, welke mensen zich een auto konden veroorloven, hoe de registratie van die nummers ons helpt om de herkomst en leeftijd van oude foto's te bepalen.

Daarnaast komt de manier aan de orde waarop de gegevens zijn verzameld, het contact met het BHIC en wat er gebeurde nadat de website online ging.

De lezing wordt afgesloten met het verhaal van een bijzondere reis naar Parijs die de opa van Ad van Zelst in 1913 maakte op diens primitieve motorfietsje en die Ad 99 jaar later met zijn zoon nog eens heeft nagefietsd.

De lezing vindt plaats op zaterdagmiddag 14 maart 2023 in Restaurant De Beurs, St. Odulphusstraat 7, Oirschot en start **om 14.00 uur**. Voor leden van de heemkundekring is de lezing gratis. Ook andere bezoekers zijn van harte welkom tegen een vergoeding van € 5.-.

Heemkundeprijs 2022

Frans Adriaanse heeft de Heemprijs 2022 van Heemkundekring 'De Heerlijkheid Oirschot' gewonnen voor zijn boek 'Jonge Monumenten'. De uitreiking vond plaats tijdens de jaarvergadering van de heemkundekring in café Het Vrijthof in Oirschot.

De Heemprijs wordt jaarlijks toegekend aan de persoon of groep die een artikel of boek heeft geschreven over de geschiedenis van Oirschot, of die een voor de plaatselijke geschiedenis belangrijk project heeft gerealiseerd. Het moet zowel historisch verantwoord zijn als aantrekkelijk om te lezen, te bekijken of te aanhoren.

Het boek 'Jonge monumenten' geeft volgens de jury een goed catalogisch overzicht van alle jonge monumenten van Oirschot en is fraai vormgegeven in de stijl van de gepresenteerde monumenten van de Amsterdamse, Delftse en Bossche school. Het bevat daarnaast een levensbeschrijving van alle betrokken architecten en bouwmeesters: Jan Priem, Frans van Bommel, Janus van Gestel, Jan Beks, Peter Beks, Jac Priem, Fons Vermeulen, Kees Geenen, Noud Heerkens, Gerard Wijnen.

De volgende vier publicaties waren dit jaar voor de Heemprijs genomineerd:

- 'De Heilige Eik' (Hanneke van de Bogaart-Vugts, Pitty van Dommelen, Martien Matheeuwse)
- 'Jonge Monumenten' (Frans Adriaanse)
- 'Oirschots Heem' (Henk en Helma van Hout)
- 'Spoordonkse Watermolen' (Jan Kuijpers)

De jury bestaande uit: Ans Verhouden, Alda van de Ven en Peter van Ginneken, vond het volgens technisch voorzitter Ad van Zelst een lastige beslissing omdat alle nominaties van hoge kwaliteit waren.

Zo werd 'De Heilige Eik' geprezen als een echt 'koffietafelboek' dat uitnodigt dit keer op keer ter hand te nemen en aan anderen te laten zien. Het boek 'Oirschots Heem' werd geroemd als een gedegen en diepgaande studie over de geschiedenis van Oirschot vanaf de Romeinse tijd tot nu. En de interessante feiten over de historie van de 'Spoordonkse Watermolen' vond de jury een roman waard!

Maar er kan er maar één de winnaar zijn en dat was Frans Adriaanse met zijn boek 'Jonge monumenten'.

Herken je deze foto's?

In de collectie van onze Heemkundekring zitten veel foto's zonder beschrijving. Graag maken we gebruik van de aanwezige kennis bij onze leden om tot een goed bijschrift te komen. Dan kunnen we de foto's ook in de Beeldbank op onze website zetten.

In de vorige Nieuwsbrief een foto van een vrouw en een man te paard. Martien M. schrijft dat 'het paard dezelfde is bij ruiter en amazone en dat de locatie de uitrit van Princeehof richting de toren van de St. Petruskerk en raadhuis is. Als ik het goed heb stond links de boerderij van Frans van de Schoot, thans woonhuis van Mari en Annelies van de Ven en rechts Hotel Princee. De ruiter en amazone zouden gezinsleden Princee kunnen zijn, maar volgens mij kan Arthur de Vries jullie meer over de twee foto's vertellen?' Nu dat merken we dan nog wel.

De tweede foto bracht ons terug bij café-restaurant Princée. Ad van Z. meldt dat 'in ons archief een foto (CTL127A001) zit met dezelfde personen bij Café Princée als op de foto in de nieuwsbrief. De persoon links lijkt veel op juwelier Wim Thielen, die zijn winkel, atelier en woonhuis had in het pand waar nu IJssalon De Dames zit. Thielen is geboren in 1918 en als de datum van de foto juist is lijkt me dat hij er ouder uitziet dan 32. Dus het is niet Wim Thielen óf de foto is van latere datum.' Jos N. denkt dat de man met het bonnetje Piet Smulders is uit de Boterwijksestraat. Nader onderzoek volgt.

Onze opgave voor de maand april bestaat uit twee foto's, die allebei wat voetbal gerelateerd zijn. Dat blijkt uit de beschrijving op de achterzijde van de foto's. Weet u hier meer van, herkent u nog personen of een locatie op de foto's? We zijn benieuwd en ...

Laat wat van je horen via secretariaat@deheerlijkheidoirschot.nl

Foto 1

The Kivans Avon juni
van 't voetballen af.
ho hem mi' n voetbal-
schon en t lo maken.
Vredok
duktiden. P.V.
Hoeks Mr. P. Piqueraam J. Schen-
(Valkensw) (Tilburg) pers
(Geldrop)
Tommelwerkens met
Mr. P. Piqueraam
die je 2 in brach de vriede voo

Foto 2

The Flying Boys
"de vrie gude jongens
elk dat man i
Theosophien 1940-41.
teu Theologen
was 3-1.

Uitgaven en mededelingen

- 1) Onze heemkundekring heeft een facebookaccount. U kunt ons vinden op:

- 2) Nieuws over de heemkundekring kunt u vinden op de website via deze link:
www.deheerlijkheidoirschot.nl

- 3) Erfgoedvereniging Dye van Best organiseert op dinsdag 11 april een lezing van Wim van Uden lezing over de klompenmakerij in de Meijerij. Start om 20.00 uur in de Prinsenhof Best. Heeft u interesse? Bel of mail met het secretariaat van Dye van Best: tel. 0499-373440 secretariaatdvb@gmail.com

- 4) Erfgoed staat volop in de politieke belangstelling. Zo heeft staatssecretaris Uslu samen met het Interprovinciaal Overleg en de Vereniging Nederlandse Gemeenten de verlenging van de Erfgoeddeal tot 2025 getekend. Het kabinet trekt hier € 12,5 miljoen voor uit.

- 5) Wist u dat onlangs al weer de zevende cursus Oirschotlogie van start is gegaan? Het doel is om inwoners wegwijs te maken in de cultuurhistorische geschiedenis en de ontwikkeling in Oirschot en de Beerzen. Er zijn nog enkele plaatsen beschikbaar voor de cursus van 2024, zie hiervoor:
www.oirschotlogie.nl

- 6) Wie o wie haalt de hoogste score in de Erfgoedvrijwilliger kennisquiz? Doe mee aan de digitale voorronde. Erfgoedvrijwilligers met de beste score komen in de finale in het Nederlands Openluchtmuseum op 30 juni om te strijden voor de titel de Slimste Erfgoedvrijwilliger plus een cheque ter waarde van € 2000 voor een erfgoedorganisatie. Tot en met 7 mei 2023 kun je je kennis laten zien in de voorronde. Het spelen van de quiz duurt een kwartiertje.

Ga naar: www.erfgoedvrijwilliger.nl/erfgoedvrijwilliger-quiz.

Erfgoedcentrum De Ravenpoort

Iedere maandag kunt u van 18.30 tot 21 uur terecht in de Heemkamer.

U kunt ook een afspraak maken om naar de Heemkamer te komen via een mailtje aan het secretariaat.

Daarnaast is de heemkamer als proef ook overdag geopend.

Iedere 2^e woensdag van de maand kunt u er van 10.30 tot 12 uur terecht.

Woensdagochtend 12 april is de eerstvolgende keer.

Er blijft behoefte aan gastheren en gastvrouwen, die de bezoekers willen ontvangen. Mocht u geïnteresseerd zijn in dit leuke werk, neem dan contact op met Marina Pasmans.

Ook mensen die een poetskarweitje op zich willen nemen kunnen dit aan Marina doorgeven.

E.e.a. kan via mail: marinapasmans@hotmail.com (of telefonisch: 06-2072104).

Activiteitenkalender 2023

(Let op: Tussentijdse wijzigingen zijn mogelijk!)

Zaterdagmiddag 22 april 2023 Aanvang 14.00 uur!	Lezing: De auto van mijn opa. Locatie: Restaurant De Beurs, Oirschot
Vrijdag 4 en Zaterdag 5 augustus 2023	Brabantse Heemdagen, diverse locaties in Oirschot
Zaterdag 9 en Zondag 10 september 2023	Open monumentendagen c.q. Erfgoedweekend
Donderdag 19 oktober 2023	Tradities, levend erfgoed
Zaterdag 4 november 2023	Grote excursie naar Breda
Donderdag 16 november 2023	Kamgaren en beddentijk
Dinsdag 19 december 2023	Goede luiden van Oirschot